

EF-Domstolen har i sin praksis fastslået, at grundrettighederne er en del af fællesskabsretten. Når EF-Domstolen skal vurdere, om en konkret EF-retsakt strider mod fællesskabsretten, overvejer den derfor, om retsaktens krænker rettigheder, der er fastlagt i f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i medlemslandenes forfatninger. Er det tilfældet, vil Domstolen tilsidesætte retsaktens.

Dette domstolsskabte princip indgår nu i Maastricht-Traktaten. Det sker med formuleringen, at »Unionen respekterer de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, og således som de følger af Medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, som generelle principper for fællesskabsretten.«

Endvidere bekræftes det generelt, at »Unionen respekterer Medlemsstaternes nationale identitet og deres styreform.«

Regler, som får virkning straks fra ikrafttrædelsen

De nydannelser, der får virkning for medlemslandene straks efter Traktatens ikrafttræden, falder i tre hovedgrupper:

A. Eksisterende samarbejdsområder (emner omfattet af Rom-Traktaten)

På en række samarbejdsområder, som hidtil har været udtrykkelig omtalt i Traktaten, styrkes og/eller udbygges Traktatens tekst. Det sker bl.a. ved en udvidet adgang til at træffe beslutninger med kvalificeret flertal i stedet for enstemmighed.

1) Under forhandlingerne om Maastricht-Traktaten var den danske interesse navnlig knyttet til afsnittet om miljøpolitik, jfr. Folketingets dagsordener af 29. maj 1991 og 5. december 1991.

Miljøhensyn er nu optaget i Traktatens art. 2, hvor der tales om en bæredygtig og ikke-inflationær vækst, som respekterer miljøet. EF's miljøpolitik tager sigte på et højt beskyttelsesniveau under hensyntagen til de forskelligartede forhold, der gør sig gældende i de forskellige områder i Fællesskabet. Den bygger på forsigtighedsprincippet og princippet om forebyggende indsats, princippet om indgreb over for miljøskader fortrinsvis ved kilden og princippet om, at forurenere betaler. Kravene med hensyn til miljøbeskyttelse skal integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets aktiviteter på andre områder. Det siges samtidig, at de skridt, der tages for at opfylde disse krav i de relevante tilfælde, skal omfatte en beskyttelsesklausul. Den giver med-

lemslandene bemyndigelse til af ikke-økonomiske miljøhensyn at træffe foreløbige foranstaltninger, der underkastes en kontrolprocedure på fællesskabsplan.

Med hensyn til vedtagelse af de pågældende retsakter indføres afstemning med kvalificeret flertal som hovedregel. Der er tre undtagelser herfra, som kræver enstemmighed. For det første bestemmelser af hovedsagelig fiskal karakter; for det andet foranstaltninger vedrørende fysisk planlægning, arealanvendelse (bortset fra affalds-håndtering og foranstaltninger af generel karakter) samt forvaltning af vandressourcerne; for det tredje foranstaltninger, der i væsentlig grad berører et medlemslands valg mellem forskellige energikilder og den generelle sammensætning af dens energiforsyning. For så vidt angår disse undtagelser kan Rådet med enstemmighed fastlægge spørgsmål, som kan underkastes afgørelse med kvalificeret flertal.

De forbedrede muligheder for en mere effektiv miljøpolitik på fællesskabsplan består navnlig i:

- at den internationale dimension (»fremme på internationalt plan af foranstaltninger til løsning af de regionale og globale miljøproblemer«) angives som en målsætning for Fællesskabets miljøpolitik, sidestillet med ovennævnte tre målsætninger,

- at der opstilles retningslinier for Fællesskabets miljøpolitik: princippet om et højt miljøbeskyttelsesniveau, hensynet til regionale forskelligheder og forsigtighedsprincippet. Sidstnævnte kan beskrives som et princip om, at enhver rimelig tvivl skal komme miljøet til gode,

- at skridt til ensartede regler, der iværksættes for at opfylde miljøbeskyttelseskrav, i de relevante tilfælde skal indeholde en beskyttelsesklausul, der tillader medlemslandene foreløbigt at træffe videregående nationale foranstaltninger af hensyn til miljøet, samt
- at enstemmighed og høring af Europa-Parlamentet som hovedregel erstattes af kvalificeret flertal og samarbejdsprocedure med Europa-Parlamentet. For de konkrete undtagelser hertil gælder, at Rådet senere kan beslutte, at der fremover skal træffes afgørelse med kvalificeret flertal.

I Edinburgh-aftalen understreges denne grundlæggende tankegang med en erklæring fra Det Europæiske Råd, hvori det siges, at Maastricht-Traktaten ikke er til hinder for, at de enkelte medlemslande opretholder eller indfører strengere beskyttelsesforanstaltninger, som er forenelige med Rom-Traktaten for at forfølge målsætninger om miljøbeskyttelse (jfr. artikel 130T i Maastricht-Traktaten).

2) På grundlag af Rom-Traktaten har EF altid haft bestemmelser, der sikrer arbejdstagere fra et medlemsland med arbejde i et andet, social trykthed. Til-